

2023/2407

23.10.2023.

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2023/2407

od 20. listopada 2023.

o energetsom siromaštvu

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292.,

budući da:

- (1) Najnoviji podaci pokazuju da 2022. oko 40 milijuna Europljana u svim državama članicama, koji čine 9,3 % stanovništva Unije, nije moglo primjereno ugrijati svoj dom. To je naglo povećanje u odnosu na 2021., kada je 6,9 % stanovništva bilo u istoj situaciji ⁽¹⁾. Udio se više nego udvostručio za osobe u kategorijama s nižim dohotkom. Te brojke pokazuju ozbiljnost situacije te se oblikovatelji politika pozivaju da poduzmu mjere i posвете se uklanjanju temeljnih uzroka energetske siromaštva u okviru poštene i pravedne tranzicije prema kojoj nitko ne bi trebao biti zapostavljen.
- (2) Energetsko siromaštvo višedimenzionalna je pojava. U mnogim slučajevima ta je situacija prvenstveno potaknuta trima temeljnim uzrocima, a to su visoki rashodi za energiju razmjerni proračunu kućanstva, niski prihodi i niska energetska učinkovitost zgrada i uređaja. Na situaciju kućanstva dodatno mogu utjecati geografski i klimatski čimbenici, obilježja kućanstva, spol, zdravlje i posebne potrebe kućanstava u pogledu energije i prijevoza. Kućanstva s visokim energetske potrebama, koja uključuju obitelji s djecom, osobe s invaliditetom i starije osobe, također su podložnija energetske siromaštva i njegovim učincima. Žene, a naročito one koje su samohrani roditelji i starije žene, također su posebno pogođene energetske siromaštvom zbog strukturnih neravnopravnosti u raspodjeli prihoda, socioekonomskog statusa i rodno uvjetovane razlike u skrbi.
- (3) Visoke cijene energije utječu na Unijina energetska tržišta od sredine 2021. Sve veći broj ljudi teško plaća račune za energiju. To se ne odnosi samo na građane s niskim dohotkom i ranjive građane, koji nerazmjerno veći udio svojeg dohotka troše na energiju, već i na mnoge građane sa srednjim dohotkom. Unija je djelovala ujedinjena u okviru relevantnog europskog okvira i međunarodnih obveza kako bi olakšala situaciju za europske građane. Međutim, i dalje su potrebne daljnje, dobro usmjerene mjere na nacionalnoj razini.
- (4) Europski stup socijalnih prava, koji su 17. studenoga 2017. zajednički proglasili Europski parlament, Vijeće i Komisija ⁽²⁾, i UN-ovi ciljevi održivog razvoja ⁽³⁾ doneseni 2015. uključuju energiju među osnovne usluge kojima svatko ima pravo pristupa. Potpora pristupu takvim uslugama mora biti dostupna onima kojima je potrebna. Europski stup socijalnih prava odnosi se i na pravo na odgovarajuću pomoć i zaštitu od prisilnih deložacija iz stanova ⁽⁴⁾.
- (5) U europskom zelenom planu ⁽⁵⁾ istaknuto je da tranzicija mora biti pravedna i uključiva, ljudi moraju biti na prvom mjestu i treba obratiti pozornost na pružanje potpore regijama, industrijama, radnicima, kućanstvima i potrošačima koji će se suočiti s najvećim izazovima u toj tranziciji. Osim toga, u Komunikaciji Komisije „Jaka socijalna Europa za pravednu tranziciju” ⁽⁶⁾ naglašava se da će provedba europskog zelenog plana Uniji omogućiti ostvarenje veće uzlazne konvergencije, socijalne pravednosti i zajedničkog napretka.

⁽¹⁾ Izvor: Eurostat (ilc_mdes01).

⁽²⁾ Međuinstitucijski proglas o europskom stupu socijalnih prava (SL C 428, 13.12.2017., str. 10.).

⁽³⁾ Promijeniti svijet: program održivog razvoja do 2030. (un.org), A/RES/70/1.

⁽⁴⁾ Načela 19. „Stanovanje i pomoć beskućnicima” i 20. „Pristup osnovnim uslugama”.

⁽⁵⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Europski zeleni plan” (COM(2019) 640 final).

⁽⁶⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Jaka socijalna Europa za pravednu tranziciju” (COM(2020) 14 final).

- (6) U Preporuci (EU) 2020/1563 ⁽⁷⁾ i popratnom radnom dokumentu službi Komisije ⁽⁸⁾ navedene su smjernice o energetsom siromaštvu, kao i o definiciji znatnog broja kućanstava pogođenih energetsom siromaštvom. U njoj je utvrđen skup od 13 pokazatelja energetske siromaštva iz kojeg države članice mogu odabrati dostupne pokazatelje koji su relevantni za njihov kontekst kako bi utvrdile energetske siromaštvo na svojem državnom području i koji odražavaju različite aspekte energetske siromaštva, te upotrijebiti alternativne skupove podataka kako bi se uzele u obzir lokalne okolnosti kao što su pregrijavanje ljeti, spol i etničko podrijetlo te unakrsno uputiti na dohodak i potrošnju energije kako bi se razumjeli problemi u pogledu cjenovne pristupačnosti energetske siromašnih kućanstava.
- (7) U Preporuci Vijeća o osiguravanju pravedne tranzicije prema klimatskoj neutralnosti ⁽⁹⁾ podsjeća se da su pravednost i solidarnost ključna načela politika Unije za zelenu tranziciju i preduvjet za široku i trajnu javnu potporu tim politikama.
- (8) Ciljevi utvrđeni u europskom stupu socijalnih prava, ciljevima održivog razvoja, europskom zelenom planu, Preporuci Vijeća o osiguravanju pravedne tranzicije i Preporuci Komisije o energetsom siromaštvu pružaju okvir za utvrđivanje energetske siromaštva u državama članicama naglašavanjem načela pristupa energiji, uključenosti, pravednosti i načela da se nikoga ne zapostavi. Sva ta načela primjenjuju se na kućanstva koja su pogođena energetsom siromaštvom. Razlike u pristupu energiji u EU-u nadmašuju razlike u pristupu drugim ključnim uslugama ⁽¹⁰⁾.
- (9) Koncept energetske siromaštva uveden je 2009. Direktivom 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹¹⁾, a otada je proširen u diskursu o poštenoj i pravednoj energetske tranziciji. Najnovija pravna kretanja u okviru paketa „Spremni za 55 %” ⁽¹²⁾ predstavljaju sveobuhvatan pristup uklanjanju temeljnih uzroka energetske siromaštva. Paketom je u Direktivu (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹³⁾ uvedena prva definicija energetske siromaštva na razini Unije zajedno s odredbama o davanju prednosti mjerama energetske učinkovitosti i obnove zgrada među energetske siromašnim skupinama i drugim ranjivim skupinama.
- (10) Energetske siromaštvo pogađa sve države članice. Stoga se člankom 3. stavkom 3. točkom (d) Uredbe (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁴⁾ od država članica zahtijeva da procijene broj kućanstava u energetsom siromaštvu, utvrde cilj smanjenja tog broja ako je znatan te da u svojim konačnim nacionalnim energetske i klimatske planovima opišu politike i mjere kojima se rješava problem energetske siromaštva. Države članice te su informacije prvi put morale dostaviti 2019.
- (11) Uvođenje definicije energetske siromaštva u nacionalno pravo prvi je korak u prepoznavanju i utvrđivanju problema i njegova šireg konteksta. Poduprijet će sve relevantne aktere u osmišljavanju odgovarajućih odgovora za rješavanje problema energetske siromaštva na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te na razini Unije, uzimajući u obzir kombinaciju triju glavnih uzroka, odnosno niskih prihoda, viših računa za energiju i niske energetske učinkovitosti.

⁽⁷⁾ Preporuka Komisije (EU) 2020/1563 od 14. listopada 2020. o energetsom siromaštvu (SL L 357, 27.10.2020., str. 35.).

⁽⁸⁾ Radni dokument službi Komisije „Smjernice EU-a o energetsom siromaštvu” (SWD(2020) 960 final).

⁽⁹⁾ Preporuka Vijeća 2022/C 243/04 od 16. lipnja 2022. o osiguravanju pravedne tranzicije prema klimatskoj neutralnosti (SL C 243, 27.6.2022., str. 35.).

⁽¹⁰⁾ SWD(2023) 213 final/2.

⁽¹¹⁾ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

⁽¹²⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija (COM(2021) 550 final).

⁽¹³⁾ Direktiva (EU) 2023/1791 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o energetske učinkovitosti i izmjeni Uredbe (EU) 2023/955 (SL L 231, 20.9.2023., str. 1.).

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetske unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1.).

- (12) Pojam energetskega siromaštva povezan je s konceptom ugroženih kupaca, ali se i razlikuje. Člankom 28. Direktive (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁵⁾ i člankom 3. stavkom 3. Direktive 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁶⁾ od država članica zahtijeva se da definiraju koncept ugroženih kupaca, koji se može odnositi na energetske siromaštvo i druge kriterije, kao što je kritična ovisnost o električnoj opremi zbog zdravstvenih razloga i dobi.
- (13) Osamnaest država članica uključilo je energetske siromaštvo kao zasebnu pojavu u svoje postojeće nacionalne energetske i klimatske planove, no samo otprilike polovina država članica uključila je pojedinosti o definicijama, jasnom mjerenju i izravnim politikama za rješavanje problema energetskega siromaštva ⁽¹⁷⁾.
- (14) Od država članica traži se da do lipnja 2024. ažuriraju svoje nacionalne energetske i klimatske planove. U tom bi ih postupku i rješavanju problema energetskega siromaštva na nacionalnoj razini trebalo poduprijeti djelotvornim paketima politika i dodatnim smjernicama kojima bi se dopunila Preporuka Komisije (EU) 2020/1563.
- (15) Uredbom (EU) 2023/955 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁸⁾ uspostavljen je Socijalni fond za klimatsku politiku radi rješavanja i sprečavanja mogućih negativnih distribucijskih učinaka koji proizlaze iz proširenja pokrivenosti zgrada i cestovnog prometa novim EU-ovim sustavom trgovanja emisijama za ta dva sektora i malu industriju (ETS2) u skladu s Direktivom 2003/87/EZ ⁽¹⁹⁾. Cilj je Socijalnog fonda za klimatsku politiku pružiti financijska sredstva državama članicama za potporu ranjivim kućanstvima, uključujući kućanstva pogođena energetskega siromaštvom, ranjiva mikropoduzeća i ranjive korisnike usluga prijevoza koji su posebno pogođeni energetskega siromaštvom i siromaštvom u pogledu mobilnosti podupiranjem ulaganja u povećanje energetske učinkovitosti i pristup mobilnosti te prijevozu s nultom i niskom stopom emisija. Kako bi se oslobodila financijska sredstva, države članice trebaju podnijeti svoje socijalne planove za klimatsku politiku do lipnja 2025., nadovezujući se na ažuriranja svojih nacionalnih energetskega i klimatskega planova za 2024.
- (16) Ažuriranje nacionalnih energetskega i klimatskega planova i uspostava socijalnih planova za klimatsku politiku na temelju Uredbe (EU) 2023/955 prilika je da države članice uzmu u obzir veće ambicije pravnog okvira Unije u pogledu energetskega i klimatskega ciljeva, ali i da potiču pravednost i osiguraju stabilan okvir za smanjenje energetskega siromaštva.
- (17) Prikupljanje podataka o odgovarajućim pokazateljima iznimno je bitno za utvrđivanje broja osoba u energetskega siromaštvu. Fakultativni odgovarajući moduli europske statistike iz 2023. o dohotku, socijalnoj uključivosti i životnim uvjetima, kao što su oni o nemogućnosti održavanja stambenih objekata ugodno hladnim ljeti i kapacitetu kućanstva da si priušte dovoljnu razinu potrošnje energije kod kuće, ili moduli o energetskega učinkovitosti koji će biti provedeni 2024., mogu pružiti dodatne korisne podatke relevantne za utvrđivanje broja kućanstava pogođenih energetskega siromaštvom u nacionalnom ili regionalnom kontekstu. S obzirom na sve veću vjerojatnost toplinskih valova zbog klimatskega promjena, informacije povezane s kapacitetom kućanstava da zadovolje sve potrebe za energijom kod kuće omogućile bi bolje i usmjerenije donošenje politika i mogućnosti za borbu protiv toplinskih i drugih klimatskega opasnosti, kao i učinaka energetskega siromaštva.

⁽¹⁵⁾ Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

⁽¹⁶⁾ Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.).

⁽¹⁷⁾ Europska komisija, Glavna uprava za energetiku, Bouzarovski, S., Thomson, H., Cornelis, M., et al., *Towards an inclusive energy transition in the European Union: confronting energy poverty amidst a global crisis*, Ured za publikacije, 2020., <https://data.europa.eu/doi/10.2833/103649>.

⁽¹⁸⁾ Uredba (EU) 2023/955 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o uspostavi Socijalnog fonda za klimatsku politiku i o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1060 (SL L 130, 16.5.2023., str. 1.).

⁽¹⁹⁾ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003., str. 32.).

- (18) U nekim državama članicama problem energetske siromaštva uglavnom se rješava iz perspektive cjenovne pristupačnosti putem programa potpore za ranjiva kućanstva, rješavanjem problema nepristupačnosti stanovanja i energije, te se pruža pomoć, primjerice, u obliku smanjenja poreza, socijalnih tarifa, energetskih vaučera ili doplataka za grijanje. Sve cjenovne mjere mijenjaju granični trošak potrošnje energije. Takvi su programi važni u kriznim vremenima i potrebni su jer nema strukturnih nadogradnji, ali ne pružaju osnovu za strukturna poboljšanja u korist ranjivih kućanstava. Njima se mogu smanjiti poticaji za smanjenje potrošnje energije i ulaganje u mjere energetske učinkovitosti. Dohodovnim mjerama osigurava se i neposredna pomoć, pri čemu se izravno ne mijenja granični trošak potrošnje energije, ali one nemaju dugoročan učinak na potrošnju energije. Stoga bi prednost trebalo dati mjerama pomoću kojih kućanstva pogođena energetskim siromaštvom i ranjiva kućanstva mogu samostalno poduzeti korake za poboljšanje načina života u smislu energetske učinkovitosti i potrošnje energije iz obnovljivih izvora.
- (19) Pri rješavanju problema kućanstava u energetskom siromaštvu države članice primjenjuju kombinaciju pristupa i mjera koji se razlikuju u učinku na krajnje potrošače: mjere cjenovne potpore izravno su usmjerene na plaćenu konačnu cijenu energije, programima potpore dohotku održava se tržišni cjenovni signal i dalje se pružaju poticaji za smanjenje potrošnje energije uz istodobno povećanje cjenovne pristupačnosti potrošnje energije, a strukturne mjere odnose se na dugoročnu cjenovnu pristupačnost energetskih programa. Strukturne mjere su mjere kojima se energetska siromaštvo i njegovi glavni uzroci nastoje ukloniti ulaganjima u energetska učinkovitost ili obnovljive izvore energije. Imaju dugotrajne učinke i podupiru Unijin cilj pravedne energetske tranzicije. Stoga bi im trebalo dati prednost zajedno s dodatnim relevantnim socijalnim mjerama. Mjere koje poduzimaju države članice trebale bi biti usmjerene i na diversifikaciju energetskih opcija za kupce i spriječiti ovisnost ugroženih kupaca o fosilnim gorivima, a posebno fosilnom plinu, ugljenu i nafti, sve veće troškove mreže i administrativne troškove tijekom tranzicije. Stoga rješavanje problema energetske siromaštva i pravedna tranzicija uvelike ovise o odabranoj kombinaciji politika.
- (20) Tijekom energetske krize potreba da se potrošače zaštiti od visokih i nestabilnih cijena energije povećala je upotrebu dohodovnih i cjenovnih instrumenata u cijeloj Uniji. Međutim, većina mjera nije bila dovoljno usmjerena. Iako mjere potpore dohotku osiguravaju vrijedne mreže socijalne sigurnosti, mogu se brzo uvesti i pružiti trenutnu pomoć pogođenim kućanstvima ako su usmjerene, vjerojatno neće imati strukturni učinak nakon razdoblja isplate ili primjene te mogu dovesti do ovisnosti o fosilnim gorivima i subvencijama. Također predstavljaju rizik od smanjenja javnog financiranja iz više strukturnih mjera koje su kapitalno intenzivne, kao što je obnova zgrada.
- (21) Pristup energiji u Uniji zaštićen je pravnim okvirom EU-a, a potrošači imaju pravo na univerzalnu uslugu, posebno u pogledu električne energije. Osim potpore cjenovnoj pristupačnosti za one kojima je potrebna, većina država članica uspostavila je režim opskrbljivača zadnjeg izbora kako bi se zaštitili potrošači u slučaju neuspjeha dobavljača. Države članice trebale bi osigurati opskrbljivača zadnjeg izbora radi dodatne zaštite potrošača i kontinuiteta opskrbe.
- (22) U skladu s člankom 10. stavkom 11. Direktive (EU) 2019/944 opskrbljivači kupcima iz kategorije kućanstva pružaju odgovarajuće informacije o alternativnim mjerama za isključivanje dovoljno prije planiranog isključivanja. Ugrožene kupce trebalo bi na odgovarajući način zaštititi od isključivanja električne energije i ne bi ih trebalo staviti u položaj u kojem su prisiljeni da se isključe. Kako bi se zaštitio pristup energiji za najranjivije skupine, države članice trebalo bi poticati da djeluju na temelju dobre prakse u tom području u cijeloj Uniji.
- (23) Zbog njegove složene prirode problem energetske siromaštva treba rješavati kao multidisciplinarni problem višesektorskim pristupom koji obuhvaća prije svega sektore energetske i socijalne politike, ali nije ograničen samo na njih, imajući na umu vrlo konkretne pravne obveze u zakonodavstvu u području energetike i klime. Sustav upravljanja energetskim siromaštvom stoga bi trebao omogućiti međuresornu i vertikalnu suradnju među nacionalnim, regionalnim i lokalnim strukturama vlasti, kao i šire savjetovanje s relevantnim dionicima i socijalnim partnerima iz različitih sektora kako bi se doprinijelo utemeljenom donošenju odluka. U tu bi se svrhu mogao razmotriti i višerazinski dijalog o energiji i klimi uspostavljen u skladu s člankom 11. Uredbe (EU) 2018/1999.

- (24) Promatračke skupine za energetska siromaštvo okupljaju sve ključne sudionike kako bi se razvilo međusektorsko razumijevanje stanja energetske siromaštva na svim razinama. Riječ je o multidisciplinarnom alatu za upravljanje koji može poslužiti kao ogledni projekt za druga područja politika. Takve promatračke skupine također mogu dionicima pružiti platformu za sudjelovanje u nacionalnim i lokalnim raspravama pružanjem ključnih uvida u problem energetske siromaštva i predlaganjem političkih inicijativa.
- (25) Praksa je pokazala da je povjerenje jedan od najvažnijih elemenata za uspješno sudjelovanje kućanstava pogođenih energetske siromaštvom u identifikaciji korisnika programa potpore i komunikaciji s njima.
- (26) Učinkovita komunikacija i razmjena informacija na način prilagođen korisnicima imaju ključnu ulogu u rješavanju problema energetske siromaštva. Kućanstva pogođena energetske siromaštvom imaju različite potrebe i mogućnosti sudjelovanja, a možda i ograničen pristup relevantnim informacijama. Energetske savjetodavne mreže ili jedinstvene kontaktne točke, kako su utvrđene u Direktivi (EU) 2023/1791 zajedno s prijedlozima o energetske svojstvima zgrada, mogu biti učinkoviti alati. Ti bi alati trebali biti lako dostupni i prilagođeni potrebama kućanstava s niskim prihodima, ranjivih kućanstava ili onih pogođenih energetske siromaštvom, a mogli bi se pružati i putem socijalne skrbi i zdravstvenih stručnjaka ili drugih stručnjaka na terenu koji su u redovitom izravnom kontaktu s takvim skupinama stanovništva.
- (27) Paketom „Spremni za 55 %” i Komunikacijom „REPowerEU: zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju” ⁽²⁰⁾ Komisija je jasno navela da su mjere energetske učinkovitosti, među ostalim u sektoru zgradarstva, djelotvorne za pomoć i zaštitu energetske siromašnih i ranjivih kućanstava. Poboljšanjem energetske svojstava zgrada mogu se ublažiti mogući negativni socijalni učinci i maksimalno povećati socijalne naknade, posebno u pogledu poboljšanja životnih uvjeta u zgradama s najlošijim energetske svojstvima te ublažavanja ili čak sprečavanja energetske siromaštva.
- (28) Davanje prednosti energetske učinkovitosti ključno je načelo sadržano u pravu Unije. Članak 3. Direktive (EU) 2023/1791 pruža pravnu osnovu za primjenu energetske učinkovitosti. Poboljšanje energetske učinkovitosti iznimno je važno za rješavanje problema energetske siromaštva i poboljšanje dobrobiti ljudi i stanovnika.
- (29) Davanjem prednosti obnovi zgrada s najlošijim energetske svojstvima izravno se rješava problem energetske siromaštva jer osobe pogođene energetske siromaštvom i ranjive osobe obično žive u takvim zgradama. Energetskom obnovom mogu se znatno smanjiti potrebe kućanstava za grijanjem i hlađenjem, zbog čega si stanovnici mogu priuštiti odgovarajuću unutarnju temperaturu s nižim računima za energiju, što pridonosi izbavljanju kućanstava iz energetske siromaštva. Osim toga, energetskom obnovom zgrada mogu se otvoriti i očuvati radna mjesta koja neizravno doprinose dobrobiti stanovništva. Novi europski Bauhaus ⁽²¹⁾ inicijativa je Europske unije čiji je cilj pomoći u ostvarivanju europskog zelenog plana davanjem prednosti energetske učinkovitosti, cjenovnoj pristupačnosti i uključenosti.
- (30) Pozitivni učinci obnove zgrada, među ostalim na životne uvjete, mogu se maksimalno povećati integriranim, participativnim i lokalnim pristupima kada se energetska obnova u energetske siromašnim četvrtima integrira u šire programe socijalne uključenosti i urbane regeneracije. Suprotstavljeni interesi mogu biti prepreka obnovi zgrada, među ostalim i zato što najomprimci nemaju jednake mogućnosti kao vlasnici nekretnina kad je riječ o donošenju odluka o poboljšanju stambenih objekata. Oni se javljaju ako korist od transakcije ili ulaganja ne pogoduje izravno subjektu koji snosi troškove transakcije ili ulaganja.

⁽²⁰⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „REPowerEU: zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju” (COM(2022) 108 final).

⁽²¹⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Novi europski Bauhaus: atraktivan, održiv, zajedno” (COM(2021) 573 final).

- (31) Ranjiva kućanstva moraju biti zaštićena od viših troškova stanovanja koji mogu uslijediti nakon obnove i dovesti do deložacija, raseljavanja i gentrifikacije. Stoga je vrlo važno da države članice pažljivo prate cjelokupnu kombinaciju politika u pogledu izravnih ili neizravnih negativnih učinaka na ranjiva kućanstva. Mjere za zaštitu najomprimaca od negativnih i neželjenih učinaka mogu uključivati uvjetnu financijsku potporu za radove obnove kojima se sprečava deložacija stanara, porezne poticaje za najmodavce, namiru ili reprogramiranje dospjelih nepodmirenih obveza najma za siromašnija kućanstva, gornju granicu povećanja najamnine ako vlasnik primi javnu financijsku potporu ili zakonodavne mjere kojima se osigurava ravnoteža između povećanja najamnine i uštede energije ostvarene obnovom. Ključni su koraci i provedba regulatornog okvira za zaštitu stanara i rješavanje pitanja najmodavaca, kao i pristup informacijama o pravu na stanovanje i pravima stanara u slučaju deložacije.
- (32) Načela energetske učinkovitosti primjenjuju se i na energetske učinkovite kućanske uređaje koji mogu doprinijeti znatnim uštedama energije. Standardima za energetske učinkovitost, koji se primjenjuju na temelju pravila o ekološkom dizajnu i označivanju energetske učinkovitosti, kućanstva u Uniji mogu ostvariti velike uštede energije.
- (33) Pametnim sustavima mjerenja, koji podržavaju točno očitovanje blisko stvarnom vremenu, potrošači mogu pratiti svoju stvarnu potrošnju energije tijekom dana i mogu se prepoznati osobe pogođene energetskim siromaštvom. Kao rezultat toga, ti sustavi pomažu potrošačima da preuzmu kontrolu nad svojim ponašanjem u području energije i prilagode potrošnju kako bi kontrolirali troškove te riješili problem računa s procjenom potrošnje i pritužbi zbog naknadnog nadoplaćivanja. To je iznimno važno za kućanstva pogođena energetskim siromaštvom koja se često suočavaju s vrlo ograničenim financijama i na koja nerazmjerno utječu oscilacije cijena energije. Energetski siromašna kućanstva ne bi trebala biti isključena iz pristupa pametnim tehnologijama koje bi im pomogle u smanjenju potrošnje energije ili boljem upravljanju potrošnjom energije te bi im se trebalo omogućiti da iskoriste prednosti dostignuća u području energetske tehnologije i digitalizacije.
- (34) Dekarbonizacija energetskog sustava postupnim ukidanjem fosilnih goriva i korištenjem obnovljivim izvorima ključna je u borbi Unije protiv klimatskih promjena. Ruska invazija na Ukrajinu i porast cijena energije pokazuju da se hitno treba odmaknuti od prirodnog plina za grijanje kućanstava, a u takvim će pothvatima kućanstva pogođena energetskim siromaštvom trebati posebnu pažnju i potporu. U europskom zelenom planu utvrđeno je načelo da nitko ne bi trebao biti zapostavljen, što je u tom kontekstu iznimno važno. Potpora kućanstvima pogođenima energetskim siromaštvom u prelasku s fosilnih goriva na jeftinije obnovljive izvore energije za opskrbu energijom središnji je element u borbi protiv energetskog siromaštva. To se odražava i u članku 23. stavku 4. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²²⁾, kojim se od država članica zahtijeva da osiguraju dostupnost energije iz obnovljivih izvora svim potrošačima, posebno onima u kućanstvima s niskim dohotkom ili ranjivim kućanstvima koja u suprotnom ne bi imala dovoljno početnog kapitala da se njima okoriste.
- (35) Energija iz obnovljivih izvora povoljnija je za potrošače ako joj mogu izravno pristupiti. Programima kolektivne vlastite potrošnje može se prevladati ograničeni kapacitet kućanstava pogođenih energetskim siromaštvom da pristupe energiji iz obnovljivih izvora i postanu aktivni kao potrošači dok proizvode električnu energiju (takozvani „prozumenti“). Prozument koji sudjeluje u kolektivnim programima vlastite potrošnje donosi veću nefinancijsku korist, kao što su povećanje autonomije, nove vještine i socijalna uključivost pojedinca, te povjerenje i međupovezanost za zajednicu.
- (36) Sustavi kolektivne vlastite potrošnje uključuju energetske zajednice i sustave dijeljenja energije. Komisija podupire aktualnu učinkovitu provedbu zakonodavstva Unije o energetskim zajednicama u državama članicama i predlaže ⁽²³⁾ posebne odredbe o dijeljenju energije. Općine imaju važnu ulogu u tome da programi kolektivne vlastite potrošnje postanu otvoreni i dostupni kućanstvima pogođenima energetskim siromaštvom, posebno u slučajevima u kojima bi ulazak na tržište inače podrazumijevao financijske zahtjeve, te u složenim administrativnim postupcima i troškovima.

⁽²²⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

⁽²³⁾ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni uredbi (EU) 2019/943 i (EU) 2019/942 te direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 radi poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji (COM(2023) 148 final).

- (37) Kako bi utvrdili, osmislili, uspostavili i proveli mjere za rješavanje problema energetske siromaštva, oblikovatelji politika na svim razinama moraju biti informirani i razumjeti temeljne uzroke energetske siromaštva u svojim izbornim jedinicama. Europska godina vještina 2023. ⁽²⁴⁾ i Pakt za vještine, kao dio Programa vještina za Europu ⁽²⁵⁾, pružaju priliku članovima pakta da dobiju odgovarajuće smjernice za razvoj vještina. Savjetodavni centar za energetske siromaštvo ⁽²⁶⁾ koji financira Unija pruža putem interneta ciljano osposobljavanje i potporu dionicima i lokalnim vlastima u području energetske siromaštva. Njihov rad na pokazateljima također pomaže državama članicama pri odabiru i objašnjavanju pokazatelja na nacionalnoj i lokalnoj razini ⁽²⁷⁾.
- (38) Nadalje, radnici u izravnom i redovitom kontaktu s osobama izloženima riziku od energetske siromaštva, kao što su zdravstveni i obrazovni radnici ili socijalni radnici, te energetske savjetnice trebali bi imati vještine za utvrđivanje energetske siromaštva te pružanje savjeta i informacija energetski siromašnim kućanstvima. Takve informacije mogu uključivati savjete o osnovnim mjerama za smanjenje potrošnje energije, objašnjavanje računa za energiju, savjete o stanovanju i pravima stanara u slučaju deložacije ili o tome gdje dobiti dodatne savjete ili potporu.
- (39) Pitanje vještina odnosi se i na potrošače. Kako bi mogli imati koristi od prelaska na zelenu energiju, potrošačima su potrebni poticaji i vještine za aktivnije posvećivanje pitanju energije zahvaljujući boljoj energetskej i digitalnoj pismenosti, u skladu s njihovim energetskim potrebama i ciljevima smanjenja energije. Za to su potrebne vještine kao što su upotreba pametnih brojlara i iskorištavanje fleksibilnosti potrošnje i obnovljivih izvora energije. U tom kontekstu posebnu pozornost treba posvetiti ranjivim kućanstvima i onima pogođenima energetskim siromaštvom kako bi postali energetske, finansijske i digitalno pismeniji te prevladali teži početni položaj, među ostalim u kontekstu prihvatanja inovativnih tehnologija. Neke skupine možda imaju ograničene mogućnosti u pogledu poduzimanja odgovarajućih mjera, uključujući one u unajmljenom smještaju, socijalnim stanovima ili drugoj vrsti stambenog prostora koji nije u njihovom vlasništvu.
- (40) Dostupna su finansijska sredstva za rješavanje problema energetske siromaštva. Najmanje 30 % ukupnog iznosa proračuna Unije iz višegodišnjeg finansijskog okvira za razdoblje 2021.–2027. ⁽²⁸⁾ i ukupnog iznosa Instrumenta Europske unije za oporavak ⁽²⁹⁾ te najmanje 37 % ukupnog iznosa Mehanizma za oporavak i otpornost ⁽³⁰⁾ trebalo bi potrošiti na uključivanje klimatskih ciljeva. U tom kontekstu postoji veliko područje primjene za financiranje strukturnih mjera radi rješavanja problema energetske siromaštva. Konkretnije, u skladu s Uredbom (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća države članice dodijelile su znatan udio resursa mjerama energetske učinkovitosti, uključujući obnovu zgrada. U reviziji planova i uključivanju poglavlja o planu REPowerEU energetske siromaštvo ima važnu ulogu kao jedan od šest ciljeva kojima bi reforme i ulaganja trebali doprinijeti. Europski fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond ⁽³¹⁾ također znatno ulažu u provedbu mjera energetske učinkovitosti, uključujući posebno borbu protiv energetske siromaštva.

⁽²⁴⁾ Odluka (EU) 2023/936 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o Europskoj godini vještina (SL L 125, 11.5.2023., str. 1.).

⁽²⁵⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost” (COM(2020) 274 final).

⁽²⁶⁾ Savjetodavni centar za energetske siromaštvo (EPAH) (europa.eu).

⁽²⁷⁾ https://energy-poverty.ec.europa.eu/observing-energy-poverty/national-indicators_en.

⁽²⁸⁾ Uredba Vijeća (EU, Euratom) 2020/2093 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji finansijski okvir za razdoblje 2021.–2027. (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 11.).

⁽²⁹⁾ Uredba Vijeća (EU) 2020/2094 od 14. prosinca 2020. o uspostavi Instrumenta Europske unije za oporavak radi potpore oporavku nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 (SL L 433 I, 22.12.2020., str. 23.).

⁽³⁰⁾ Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

⁽³¹⁾ Uredba (EU) 2021/1058 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu, SL L 231, 30.6.2021., str. 60.).

- (41) Fond za pravednu tranziciju ⁽³²⁾, kao dio mehanizma za pravednu tranziciju, pridonosi financiranju mjera energetske učinkovitosti na područjima koja se suočavaju s ozbiljnim socioekonomskim izazovima koji proizlaze iz postupka tranzicije prema energetskim i klimatskim ciljevima Unije za 2030. Mnoga od tih područja obuhvaćaju glavna područja energetskog siromaštva. Osim toga, energetsko siromaštvo ispunjava uvjete i za financiranje iz nacionalnih prihoda u okviru sustava trgovanja emisijama unutar Unije uspostavljenog Direktivom 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³³⁾ te dodjelu sredstava u okviru Fonda za modernizaciju ⁽³⁴⁾ i nadolazećeg Socijalnog fonda za klimatsku politiku.
- (42) Komisija upravlja projektima za rješavanje problema energetskog siromaštva u okviru programa Obzor Europa i Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) ⁽³⁵⁾. Nadalje, u okviru Savjetodavnog centra za energetsko siromaštvo koji financira Unija Komisija pruža tehničku pomoć općinama za utvrđivanje energetskog siromaštva te planiranje i provedbu lokalnih ciljanih mjera. U okviru Instrumenta za tehničku potporu ⁽³⁶⁾ Komisija na njihov zahtjev podupire države članice u nastojanjima da osmisle i provedu reforme, među ostalim u području energetskog siromaštva, obnove zgrada i izrade socijalnih planova za klimatsku politiku.
- (43) Strukturne mjere, posebno one za pristup energetske učinkovitosti, obnovu zgrada ili energiju iz obnovljivih izvora zahtijevaju znatno preliminarno i kontinuirano financiranje, u skladu s člankom 28. Direktive (EU) 2023/1791. Važno je da javni rashodi i programi financiranja budu primjereno prilagođeni kako bi se pružila potpora ranjivim kućanstvima u energetskom siromaštvu, mobilizirala daljnja privatna ulaganja, promicali krediti za energetsku učinkovitost i pružila javna jamstva. Države članice trebale bi prilagoditi i svoje planove i programe koji se financiraju iz fondova Unije kako bi bili usmjereni na ranjiva kućanstva u energetskom siromaštvu te istodobno stvoriti sinergije u cijeloj Uniji te među nacionalnim, regionalnim i lokalnim planovima i programima.
- (44) S obzirom na to da kućanstva pogođena energetskim siromaštvom nemaju vlastita sredstva i ograničen im je pristup komercijalnim kreditima, nailaze na prepreke u pristupu financiranju za ulaganja. Takvim kućanstvima stoga je potrebna javna financijska potpora koja može biti u obliku izravne avansne subvencije, izravnog plaćanja za energetsku učinkovitost ili obnovu, javnog kredita pomoću kojega kućanstva mogu vratiti javna ulaganja jer štede na računima za energiju, kredita s nultom do niskom kamatnom stopom ili bilo kojeg drugog inovativnog načina financiranja kako bi im se pomoglo u financiranju radova energetske obnove,

PREPORUČUJE DA DRŽAVE ČLANICE:

Odjeljak I. – Provedba pravnog okvira

1. Brzo poduzmu korake za prenošenje i provedbu definicije energetskog siromaštva u skladu s člankom 2. točkom 52. Direktive (EU) 2023/1791 u nacionalno pravo. U nacionalnoj definiciji trebalo bi razlikovati pojam energetskog siromaštva od pojma ugroženih kupaca na temelju članka 3. Direktive 2009/73/EZ, članka 28. Direktive (EU) 2019/944 i članka 24. stavka 1. prvog podstavka Direktive (EU) 2023/1791.

⁽³²⁾ Uredba (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju (SL L 231, 30.6.2021., str. 1.).

⁽³³⁾ Direktiva (EU) 2023/959 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o izmjeni Direktive 2003/87/EZ o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Unije i Odluke (EU) 2015/1814 o uspostavi i funkcioniranju rezerve za stabilnost tržišta za sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova Unije (SL L 130, 16.5.2023., str. 134.).

⁽³⁴⁾ Provedbena uredba Komisije (EU) 2020/1001 od 9. srpnja 2020. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Direktive 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu djelovanja Modernizacijskog fonda kojim se podupiru ulaganja u modernizaciju energetskih sustava i poboljšanje energetske učinkovitosti određenih država članica (C(2020)4541) (SL L 221, 10.7.2020., str. 107.).

⁽³⁵⁾ Uredba (EU) 2021/783 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1293/2013 (SL L 172, 17.5.2021., str. 53.).

⁽³⁶⁾ Uredba (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. veljače 2021. o uspostavi Instrumenta za tehničku potporu (SL L 57, 18.2.2021., str. 1.).

2. Osiguraju da se razlike između pojmova ugroženih kupaca i energetske siromaštva, kao i njihove komplementarnosti, na odgovarajući način odražavaju u politikama i mjerama na nacionalnoj razini kako bi se državama članicama pomoglo u pripremi relevantnih paketa politika za rješavanje problema energetske siromaštva i mjera za povećanje autonomije.
3. Iskoriste holistički okvir uspostavljen nacionalnim energetske i klimatskim planovima kako bi analizirale i ažurirale problem energetske siromaštva na svojem državnom području te razmotrile kako ga riješiti. Pritom bi države članice trebale poduzeti prve korake u pripremi svojih socijalnih planova za klimatsku politiku.
4. Uzm u obzir pokazatelje koji su prisutni na nacionalnoj razini i razini EU-a za utvrđivanje broja kućanstava pogođenih energetske siromaštvom i sudjeluju u istraživanjima kao dio relevantnih modula europske statistike o dohotku i životnim uvjetima. Države članice trebale bi obratiti posebnu pozornost na kvalitetu podataka i usporedivost alternativnih izvora podataka te biti transparentne u pogledu pokazatelja koje upotrebljavaju za utvrđivanje energetske siromaštva i borbu protiv njega (uključujući informacije o odlukama o dohodovnim decilima).

Odjeljak II. – Strukturne mjere, cjenovna pristupačnost i pristup energiji

5. Jasno razlikuju strukturne mjere za rješavanje problema energetske siromaštva od mjera za poboljšanje cjenovne pristupačnosti energije.
6. Daju prednost djelotvornim i dobro usmjerenim strukturnim mjerama kojima se nastoje ukloniti temeljni uzroci energetske siromaštva u pogledu energetske učinkovitosti, obnove zgrada, toplinske naknadne ugradnje (uz poštovanje značajki zgrada), pristupa energetske učinkovitim uređajima i energiji iz obnovljivih izvora. Države članice strukturne mjere mogu popratiti dobro usmjerenim mjerama za poboljšanje cjenovne pristupačnosti energije, kao što su ciljana potpora dohotku i socijalne tarife, ili za privremenu potporu kućanstvima pogođenima energetske siromaštvom.
7. Uspostave mjere za sprečavanje isključivanja potrošača pogođenih energetske siromaštvom i ugroženih potrošača ciljanim programima financijske potpore te kratkoročne i dugoročne mjere koje obuhvaćaju, među ostalim, planove plaćanja i savjete o energetske učinkovitosti, alternativne ugovore o nabavi ili pomoć socijalnih službi i organizacija civilnog društva. Države članice trebale bi osigurati opskrbljivača zadnjeg izbora radi dodatne zaštite potrošača i kontinuiteta opskrbe.
8. Usklade sve politike, posebno energetske i socijalne politike, te izbjegavaju proturječne mjere. Države članice trebale bi uključiti energetske siromaštvo u šire i integrirane socijalne politike i pristupe socijalnoj pravdi te primjenjivati politike uključivosti i podrške, posebno za kućanstva pogođena energetske siromaštvom, najomprimce, osobe koje žive u socijalnim stanovima i stanuju u zgradama s najlošijim energetske svojstvima.

Odjeljak III. – Upravljanje

10. Osiguraju bolje upravljanje s holističkim pristupom rješavanju problema energetske siromaštva, uključujući međuresornu i vertikalnu suradnju među nacionalnim, regionalnim i lokalnim upravljačkim strukturama te bližu suradnju s ranjivim kućanstvima i relevantnim energetske i socijalnim partnerima i dionicima.
11. Razmotre imenovanje i podupiranje nacionalnih promatračkih skupina za energetske siromaštvo, koje mogu uključivati javna tijela, akademsku zajednicu, nevladine organizacije, pružatelje i dobavljače energije, uz davanje tim skupinama jasnih ovlasti i sredstava za utvrđivanje, praćenje i analizu stanja energetske siromaštva na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini kako bi se prikupile informacije za donošenje odluka.

Odjeljak IV. – Povjerenje, angažman i komunikacija

12. Pri osmišljavanju mjera i djelovanja za borbu protiv energetske siromaštva posebnu pozornost posvete ciljanoj i prilagođenoj komunikaciji kojom se gradi povjerenje među korisnicima relevantnih programa i izbjegava stigmatizacija ranjivih skupina. Države članice trebale bi se koristiti kvalificiranim stručnjacima na terenu iz točke 21. radi prepoznavanja i savjetovanja kućanstava pogođenih energetske siromaštvom.
13. Povećaju broj informativnih kampanja o energetske učinkovitosti usmjerenih na kućanstva pogođena energetske siromaštvom kako bi te skupine stanovništva dobile prilagođene informacije i savjete koristeći pritom sav potencijal energetske savjetodavnih mreža i jedinstvenih kontaktnih točaka. Tim bi se kampanjama trebalo poticati uvođenje mjera energetske učinkovitosti i u sektoru najma tako što će se ublažiti suprotstavljeni interesi između najmodavaca i najmoprimaca te smanjiti energetske siromaštvo nižim računima za energiju koji proizlaze iz obnove smještaja.

Odjeljak V. – Energetska učinkovitost

14. Poduzmu mjere za ubrzanje stope obnove zgrada s najlošijim energetske svojstvima na način da se osigura barem onoliko štednje koliko je potrebno kućanstvu da postigne primjerenu temperaturu u zatvorenom prostoru. Mjere potpore za kućanstva pogođena energetske siromaštvom trebale bi uzeti u obzir vlasničku strukturu na tržištu stambenih nekretnina i izbjeći isključivanje vlasnika stambenih nekretnina pogođenih energetske siromaštvom, s jedne strane, i stanara, s druge strane.
15. Uvrde regulatorne i socijalne zaštitne mjere te analiziraju kombinaciju politika kako troškovi stanovanja nakon poboljšanja energetske učinkovitosti ili obnove stambenih objekata ne bi uzrokovali prekomjerno povećanje cijena najamnina i troškova stanovanja, što može dovesti do problema s cjenovnom nepristupačnošću, raseljavanja stanara, deložacija i gentrifikacije.
16. Uspostave programe pomoću kojih će kućanstva pogođena energetske siromaštvom imati pristup energetske učinkovitim kućanskim aparatima kako bi se smanjili računi za energiju najmoprimaca i vlasnika nekretnina.
17. Ubrzaju uvođenje pametnih sustava mjerenja kako bi potrošači na vrijeme mogli pristupiti svojem prikazu potrošnje električne energije i plina te kako bi mogli upravljati potrošnjom energije i iskoristiti prednosti napretka u energetske tehnologiji i digitalizaciji. U tim bi aktivnostima trebalo uzeti u obzir posebne potrebe kupaca pogođenih energetske siromaštvom i ugroženih kupaca te poštovati standarde Unije za zaštitu podataka.

Odjeljak VI. – Pristup obnovljivim izvorima energije

18. Osiguraju da kućanstva pogođena energetske siromaštvom mogu sudjelovati u dekarbonizaciji i socijalno pravednoj tranziciji. Sva kućanstva trebala bi imati jednak pristup uporabi energije iz obnovljivih izvora i inovativnih energetske tehnologija te imati koristi od postupnog ukidanja fosilnih goriva u sektoru grijanja.
19. Kućanstvima pogođenima energetske siromaštvom omogućuje pristup programima dijeljenja energije, među ostalim uklanjanjem financijskih prepreka za takva kućanstva i potiču uključivanje općina u takve programe.

Odjeljak VII. – Vještine

20. Osiguraju da oblikovatelji politika na svim razinama uprave te stručnjaci i savjetnici u području energetike budu osposobljeni o energetske pitanjima, među ostalim o temama povezanim s energetske siromaštvom, uzimajući u obzir višedimenzionalne aspekte energetske siromaštva i kontekst prelaska na čistu energiju. Države članice trebale bi iskoristiti dostupnu tehničku potporu Unije u tom području.

21. Uvedu programe za osposobljavanje stručnjaka na terenu u području energetske siromaštva i rješenja za zelenu energiju. Među tim stručnjacima trebali bi biti zdravstveni i socijalni radnici ili drugi stručnjaci koji mogu pomoći u prepoznavanju kućanstava pogođenih energetske siromaštvom i izravno im pružiti savjete i informacije o rješenjima za smanjenje potrošnje energije i pristup cjenovno pristupačnijim i inovativnijim izvorima energije.
22. Ponude ciljane tečajeve osposobljavanja za energetske siromašna kućanstva pogođena energetske siromaštvom, uključujući ona s niskom razinom digitalnih vještina. Takvim bi se tečajevima kućanstvima pogođenima energetske siromaštvom trebalo pomoći u stjecanju energetske i digitalne pismenosti, omogućiti im da bolje kontroliraju svoje račune za energiju i aktivno sudjeluju u prelasku na čistu i pravednu energiju.

Odjeljak VIII. – Financiranje

23. Iskoriste dostupna financijska sredstva Unije za daljnju borbu protiv energetske siromaštva pomoću prilagođenih programa potpore za energetske učinkovitost koji se temelje na imovinskom stanju i programa kojima se kućanstvima pogođenima energetske siromaštvom omogućuje pristup kolektivnim programima vlastite potrošnje. Države članice trebale bi što više pojednostavniti uvjete za traženje sredstava i ograničiti broj administrativnih prepreka i popratnih troškova za takve zahtjeve.
24. Osmisle posebne programe potpore za energetske učinkovitost usmjerene na kućanstva pogođena energetske siromaštvom. Pri uspostavi tih programa države članice trebale bi imati na umu da ta kućanstva ne mogu platiti početne troškove obnove iako bi oni kasnije bili nadoknađeni te da ne ostvaruju korist od poreznih bonusa i odbitaka jer je njihov porez na dohodak minimalan.
25. Podupru razvoj i širenje inovativnih programa financiranja za obnovljivu energiju i energetske učinkovitost te programa namijenjenih energetske siromašnim kućanstvima pogođenima energetske siromaštvom.

Sastavljeno u Bruxellesu 20. listopada 2023.

Za Komisiju
Kadri SIMSON
Članica Komisije